

Lastekaitse ja eestkostel lapsed kohalikes omavalitsustes

JUHEND

Aruanne „Lastekaitse ja eestkostel lapsed kohalikes omavalitsustes“ koostatakse kohaliku omavalitsuse andmete alusel laste arvele võtmise, perekonnast eraldamise, hooldamisele paigutamise, eestkostel olevate laste ja lastega seotud kohtuvaidluste või muude lastega seotud juhtumite kohta.

Vanusevahemikud:

0-2-aastased on lapsed vanuses kuni 2 aastat k.a.

3-6-aastased on lapsed alates 3-est aastast kuni 6-aastased k.a.

7-14-aastased on lapsed alates 7-est aastast kuni 14-aastased k.a.

15-17-aastased on lapsed alates 15-est aastast kuni 17-aastased k.a.

Puude märkimine – lähtuda Sotsiaalkindlustusameti poolt määratud puudest..

Tabel 1.1. Arvele võetud abivajavad lapsed (aasta jooksul)

Abivajav laps on laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu.

Arvele võtmine – lastega juhtumid, kelle puhul on olnud vajalik sotsiaal- või lastekaitsetöötaja sekkumine (juhtumi lahendamine peret toetavate meetmetega/teenustega last perest eraldamata või ka last perest ajutiselt või pikemaks ajaks eraldades). S.h lapsed, kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta (orvud, vanem teadmata kadunud vm). Arvestada lisaks bioloogilisele perele ka eestkoste-, hooldus- või lapsendaja perede puhul sekkumist vajanud juhtumeid. Kui lapse abivajadus on võimalik rahuldada ühekordse meetmega, siis ei pea last arvele võtma (ühekordsed tegevused kajastuvad tabelis 4).

Rida 01 – aruandeaasta alguses arvel olnud lapsed (on võrdne eelmise aasta aruandes tabel 1.1 reaga 10 - Lapsed, kes jäid aruandeaasta lõpuks arvele). Need on lapsed, kes on edasi bioloogilises peres või varjupaigas ja sotsiaal- või lastekaitsetöötaja jälgimise all (eelmisest perioodist).

Rida 02 – laste arv, kelle puhul on aruandeaasta jooksul algatatud juhtum. Rida 02 on kokku laste arv ridadelt 03-05.

Rida 03 – laste arv, kelle puhul on arvele võtmine esmakordne.

Rida 04 – laste arv, kes on olnud varem arvel ja võetud aruandeaastal uuesti arvele, st sama lapse juhtumit on varem menetletud ja jõutud lahenduseni, mistõttu laps on arvelt maha kantud, kuid aruandeaastal on tekkinud uuesti vajadus sotsiaal- või lastekaitsetöötaja sekkumiseks ning lapse arvele võtmiseks.

Rida 05 – laps, kes on olnud arvel teises omavalitsuses ja asunud aruandeaastal elama aruandva omavalitsuse piirkonda ja ühtlasi võetud seal arvele kui abivajav laps (juhtumi üle võtmine).

Rida 06 – aruandeaasta jooksul arvelt maha võetud lapsed kokku (ridadelt 07-09). Arvelt maha võetakse lapsed:

- **rida 07** – kes on saanud täisealiseks;

- **rida 08** – kes paigutati aruandeaastal asendushooldusele (aasta jooksul viimase paigutamise järgi): asenduskoduteenusele, perekonnas hooldamisele, eestkostele või lapsendati. (tabel 1.3 read 06+08+09+11)

Siia alla ei kuulu ajutiselt varjupaigas olevad lapsed ning aasta jooksul bioloogilisse perre tagasi paigutatud lapsed.

- **rida 09** – kes on muudel põhjustel arvelt maha võetud (juhtum lahendatud, bioloogilisse perre tagasi paigutatud lapsed, kelle puhul juhtum lõpetati (tabel 1.3 rida 13), laps asunud elama teise omavalitsusüksusesse või välismaale, surnud vm).

Rida 10 - Lapsed, kes jäid aruandeaasta lõpuks arvele. Rida 10 =rida 01 + rida 02 – rida 06.

Tabel 1.2. Aasta jooksul perest eraldatud lapsed kohtumääruse või kohaliku omavalituse otsuse alusel ning teised vanemliku hoolitsuseta paigutamist vajanud lapsed

Tabelis kajastatakse aruandeaasta jooksule perest eraldatud või ilma jäänud lapsed vastavalt kohtu või omavalitsuse määrusele/otsusele või muule paigutamise alusele ühekordselt viimatisel määruse/otsuse järgi (iga laps märgitakse tabelis sellele reale, mis kehtib tema osas viimatisena).

Rida 01 – aasta jooksul perekonnast eraldatud lastena kajastatakse lapsi, kes vajasid hoolitsust ja paigutamist (vanem ei saanud hoolitseda surma, vangistuse vm põhjusel) ning lapsi, kes eraldati perekonnast pikemaks ajaks või ka lühemaks ajaks ja paigutati hiljem perekonda tagasi.

Read 02–04 – kajastada aruandeaasta jooksul perekonnast eraldatud lapsed vastavalt kohtuotsustele vanemaõiguste suhtes ((hooldusõiguse täielik ära võtmine või oluline piiramine PKS § 135; hooldusõiguse peatamine (PKS § 140).

Read 05 - 06 - lähtuvalt sotsiaalhoolekande seadusest (§ 15 ja § 25) võib olla asendushooldusele paigutamise alusteks ka vanema eelvangistus või vangistus, vanema tagaotsitavaks või teadmata kadunud kuulutamise;

Rida 07 - Lapse perest eraldamine enne kohtumäärust (PKS § 135 lg 4), Näidata need lapsed, kelle puhul on kohtusse pöördutud, kuid kohtulahendit aasta lõpu seisuga ei ole. Samuti lapsed, kelle puhul aasta lõpu seisuga on perest eraldamine toimunud, kuid taotlust lapse perest eraldamiseks ei ole veel kohtusse antud.

Või juhtumid, kus vanem on soovinud lapse isikuhooldusõigustest loobuda ja KOV on lapse perest eraldanud, kuid vastavat kohtuotsust veel pole.

Tabel 1.3. Aasta jooksul perekonnast eraldatud või muudel põhjustel vanemliku hoolitsuseta jäänud laste paigutamine (aasta lõpu seisuga)

Kui last paigutati aasta jooksul mitu korda, näidatakse aruandes aruandeaastal toimunud viimast paigutamist. Näiteks laps võeti arvele ja paigutati varjupaika ning sealt asenduskodusse, siis näidatakse aruandes, et laps on paigutatud asenduskodusse (varjupaiga real sel juhul laps ei kajastu).

Rida 01 – kokku laste arv, kes paigutati aruandeaasta jooksul kas varjupaika, asenduskoduteenusele, eestkostja juurde elama, perekonnas hooldamise teenusele, lapsendati või paigutati tagasi bioloogilisse perekonda. Kajastab lapsi, kes sotsiaaltöötaja või lastekaitsetöötaja poolt aruandeaasta jooksul perest eraldati (rida 03) ja lapsi, kes olid perest eraldatud juba eelneval aastal, kuid viibisid ajutisel teenusel varjupaigas st olid veel eelmise aasta lõpu seisuga paigutamata (rida 02).

Rida 02 – eelmise aasta lõpu seisuga varjupaigas olevad lapsed.

Rida 03 – arvele võetud lapsed, kes aruandeaasta jooksul on perekonnast eraldatud (pikemaks või lühemaks perioodiks), võrdne tabelis 1.2 reaga 01.

Rida 04 – laste arv, kes on perekonnast eraldatud ning paigutatud varjupaika.

Rida 05 – laste arv, kes on paigutatud varjupaika ja kellele on määratud kohtu poolt eestkostja (füüsiline või juriidiline isik).

Rida 06 – laste arv, kes paigutati asenduskoduteenusele.

Rida 07 – laste arv, kes on paigutatud asenduskoduteenusele ja kellele on määratud kohtu poolt eestkostja (füüsiline või juriidiline isik)

Rida 08 – laste arv, kellele on määratud kohtu poolt eestkostja ning nad on paigutatud elama eestkostja juurde

Rida 09 – laste arv, kes paigutati perekonnas hooldamisele.

Rida 10 – laste arv, kes on paigutatud perekonnas hooldamisele ja kellele on määratud kohtu poolt eestkostja (füüsiline või juriidiline isik).

Rida 11 – laste arv, kes on perekonnast eraldatud ja lapsendatud.

Rida 12 – laste arv, kes on eraldatud perest, aga aasta jooksul paigutatud tagasi perekonda, lisaks bioloogilisele perele arvestada ka eestkostje-, hooldus- või lapsendaja perede puhul samaseid juhtumeid st kui laps on eraldatud eestkostje-, hooldus- või lapsendaja perest ja seejärel samasse perre tagasi paigutatud, siis näidata laps real 12.

Rida 13 – märgitakse need lapsed, kes on perekonda tagasi paigutatud ja kelle puhul on juhtum lõpetatud ning laps arvelt maha võetud (need lapsed kajastuvad ka tabelis 1.1 real 09 - arvel olnud lapsed, kes võeti aruandeaasta jooksul arvelt maha muudel põhjustel).

Tabelid 2.1. Eestkostel viibivad lapsed aasta alguses ning aasta jooksul eestkostja juurde elama võetud lapsed

Näidatakse aasta alguses eestkostel olevad (eelmise aasta aruandes aasta lõpu seisuga eestkostel lapsed) ja aasta jooksul eestkostja juurde elama läinud lapsed. Siin tabelis ei kajastata lapsi, kes on juba varem arvele võetud teises omavalitsuses ja sealt üle võetud („võeti arvele teisest omavalitsusest“ - need lapsed näidatakse tabelis 2.2 ridadel 17 ja 18).

Puude märkimisel lähtuda arstliku ekspertiisi poolt määratud puudest (read: 06, 08, 10, 12, 14).

Rida 01 – eestkostja juures elavate laste arv aruandeaasta algul. Rida 01 peab vastama eelmise aasta aruande tabeli 2.3. reale „Oli perekonnades kasvatada aruandeaasta lõpus“.

Rida 03 – eestkostja juurde elama asunud laste arv (aruandeaasta jooksul). Read 03 ja 04 arvutab programm all ridade summana

Read 05, 07, 09, 11 eestkostja juurde elama asunud lapsed vanusrühmades. Lähtuda lapse vanusest eestkostja juurde elama asumise hetkel.

Rida 13 – näidatakse aruandeaastal eestkostja juurde elama võetud laste arv, kes olid orvud.

Rida 15 – näidatakse eestkostja juurde elama võetud laste arv, kellel on bioloogilisi õdesid-vendi (alaealisi).

Rida 16 – näidatakse eestkostja juurde elama võetud, kes kõik koos (kõik õed-vennad) võeti kasvatada samasse perre.

Rida 17 – eestkostja juurde elama võetud laste arv, kellel oli õdesid-vendi, kuid nende õdesid-vendi ei võetud samasse perekonda kasvatada (ehk eestkostja juurde elama võetud laste arv, kes lahutati oma õdedest-vendadest).

Rida 16 + rida 17 = rida 15

Tabel 2.2. Aasta jooksul eestkostja juurde elama asunud lapsed koha järgi

Näidatakse aasta jooksul eestkostja juurde elama võetud lapsed koha järgi (sünnitusmaja, varjupaik, asenduskoduteenus, bioloogiline perekond, perekonnas hooldamise teenus, teine eestkostja, muu).

Lisaks näidatakse siin ka lapsi, kes tulid arvele teisest omavalitsusest („võeti arvele teisest omavalitsusest“ read 17 ja 18).

Rida 11 – näidatakse ainult vastavalt perekonnas hooldamise lepingu alusel peres hooldamisel olnud lapsed, kes võeti eestkostja juurde elama.

Rida 13 – näidatakse juhud, kui laps on võetud perekonda teise eestkostja juurest.

Rida 17 – märgitakse lapsed, kes olid varem eestkostja juures elamas teises omavalitsuses ja kolisid koos perega aruannet täitvasse omavalitsusse.

Tabel 2.3. Aasta jooksul eestkosteperest lahkunud lapsed

Näidatakse aasta jooksul eestkostja juurest elamast lahkunud lapsed edasise liikumise (põhjuse) järgi (said täisealiseks, naasid bioloogilisse perre, paigutati asenduskodusse, perekonnas hooldamise teenusele, teise eestkostja juurde elama või liikus eestkostel olev laps koos perega teise omavalitsusse (rida 11) ning muu põhjus).

Rida 13 – „muud põhjused“ andmed eestkostja juures elanud laste kohta, kes on surnud, abiellunud vm eelpool ridadel mitte nimetatud variant.

Tabel 2.4. Eestkostja juures elavad lapsed (aasta lõpu seisuga)

Näidatakse aasta lõpu seisuga eestkostja juures elavad lapsed vanusrühmades. Lähtuda lapse vanusest aruandeaasta lõpus. Read 01 ja 02 arvutab programm all ridade summama.

Rida 01 peab võrduma eelmiste tabelite tulemiga: aasta algul eestkostel viibinud lapsed (tabel 2.1 rida 01) + aasta jooksul eestkostja juurde elama asunud lapsed (tabel 2.1 rida 03) + teisest omavalitsusest tulnud (koos perega) eestkostel laste arv (tabel 2.2 rida 17) – aasta jooksul eestkosteperest lahkunud laste arv (tabel 2.3. rida 01).

Puude märkimisel lähtuda arstliku ekspertiisi poolt määratud puudest (keskmine, raske või sügav puue) aasta lõpu seisuga

Tabel 2.5. Eestkostepered ja eestkostja juures elavad lapsed (aasta lõpu seisuga)

Näidatakse eestkosteperede (veerg 1) ja neis olevate eestkostel laste arv (veerg 2) aasta lõpu seisuga.

Ridadel 02–06 – perede märkimisel (veerg 1) arvestatakse kõiki peres olevaid 0-17aastaseid lapsi (nii bioloogilisi kui eestkostel kui muu asendushooldusvormiga peres olevad lapsed kokku), selle kohaselt märgitakse laste arvust lähtuv peretüüp: 1-lapsega, 2-lapsega, 3-lapsega, 4-lapsega või 5 ja enama lapsega pere. Samade ridade veerus 2 näidatakse vaid eestkostel olevate laste arv neis peredes (rida 01 liidab kokku pered (veerg 1) ja eestkostel lapsed (veerg 2)).

Ridadel 07–09 märgitakse eestkostepered ja eestkostel olevad lapsed lähtuvalt peretüübist: kas tegemist on ühe, üksi last/lapsi hooldava täiskasvanuga (üksi lapsi hooldav isik); abielu- või kooselupaariga (kaks last/lapsi hooldavad täiskasvanut); muu perega (nt lapsi hooldav täiskasvanu ja tema vanem(-ad)); abielu- või kooselupaar ja nende vanemad ja täiskasvanud lapsed vmt).

Ridadel 10–11 eristatakse eestkostepered selle alusel, kas eestkostja puhul on tegemist eestkostel oleva lapse sugulasega (rida 10) või mitte (rida 11).

Rida 01 – on võrdne ridade 02, 03, 04, 05 ja 06 summaga, samuti ridade 07, 08 ja 09 summaga ning ridade 10 ja 11 summaga. (rida 01 = 02+03+04+05 = 07+08+09 = 10+11).

Tabel 3. Laste õiguste kaitse – kohtu poolt lahendatud vaidlused (aasta jooksul)

Tabeli täidavad kohalikud omavalitsused oma andmete järgi lastega seotud kohtuvaidluste kohta.

Esitatakse andmed laste soo- ja vanusrühmades laste vanematelt hooldusõiguse täieliku äravõtmise, olulise piiramise ja peatamise kohta (PKS § 135 ja § 140) . ja muude laste ümber tekkinud vaidluste lahendamise kohta kohtute poolt. Lapse vanus näidata kohtuvaidluse toimumise ajahetkel.

Rida 01–03 – andmed laste kohta, kelle vanematelt on lapse hooldusõigused täielikult ära võetud (nii bioloogilised kui lapsendatud lapsed), sh isalt (rida 02) ja emalt (rida 03), kui lapse mõlemalt vanemalt on hooldusõigused täielikult ära võetud, siis märgitakse laps kõigile kolmele reale (read 01-03). (PKS § 135)

Rida 04–06 – andmed laste kohta, kelle vanematel on lapse hooldusõigused oluliselt piiratud (nii bioloogilised kui lapsendatud lapsed), sh isalt (rida 05) ja emalt (rida 06), kui lapse mõlemal vanemal on hooldusõigused oluliselt piiratud, siis märgitakse laps kõigile kolmele reale (read 04-06). (PKS § 135)

Rida 07–09 – andmed laste kohta, kelle vanematel on lapse hooldusõigused peatatud (nii bioloogilised kui lapsendatud lapsed), sh isalt (rida 08) ja emalt (rida 09), kui lapse mõlemal vanemal on hooldusõigused peatatud, siis märgitakse laps kõigile kolmele reale (read 07-09). (PKS § 140)

Rida 10 – andmed laste kohta, kelle puhul on rakendatud esialgset õiguskaitset. Siia alla kuuluvad lapsed, kes on perest eraldatud vanematelt hooldusõigust oluliselt piiramata, peatamata või täielikult ära võtmata või ka lapsed, kes on eraldatud eestkostjast, perekonnas hooldamiselt vm lapse esialgseid õigusi kaitsev kohtu otsus.

Rida 11 – laste arv, kellele on määratud eestkostja (füüsiline või juriidiline isik).

Rida 12 – laste arv, kellele on määratud erieestkostja (füüsiline või juriidiline isik).

Rida 13 – laste arv, kelle puhul on kohus lahendanud vaidluse lapse hooldusõiguse, lapsega suhtlemise, lapse suhtes otsuste langetamise, lapse varahoolduse, lapse ülalpidamise kohustuse või muude lapsega seotud vaidluste üle. Iga laps näidatakse üks kord, olenemata probleemide arvust.

Rida 13 tuleb sisestada käsitsi. Programm ei liida automaatselt, kuna tegemist ei ole summeerimistehtega.

Read 14–19 – laste arv, kelle puhul kohus on lahendanud vaidluse. Üks laps võib sattuda kas ainult ühte või ka mitmesse ritta. Ridade 14–19 summa kõikides veergudes on võrdne või suurem kui rida 13.

Tabel 4. Laste õiguste kaitse kohaliku omavalitsusüksuse (KOV) osalusel kohtuväliselt menetletud juhtumid (aasta jooksul).

Täidavad kohalikud omavalitsused oma andmete järgi lastega seotud kohtuväliste vaidluste kohta.

Rida 01 – Laste arv, kelle puhul KOV on osalenud kohtuväliste lastekaitsejuhtumite lahendamisel: lapse elukoha, hooldusõiguse, lapsega suhtlemise, lapse suhtes otsustusõiguse, lapse varahoolduse või lapse ülalpidamiskohustuse küsimustes; või lahenduste leidmine küsimustes nagu lapse koolikohustuse mitte täitmise, lapsega seotud koolikiusamine või väärkohtlemine; samuti KOV osalemine alaealiste komisjoni mõjutusvahendi kohaldamisel või alaealistega seotud kriminaalmenetluse toimingutes.

Rida 01 tuleb sisestada käsitsi. Programm ei liida automaatselt, kuna tegemist ei ole summeerimistehtega.

Read 02–13 – laste arv, kelle puhul kohalik omavalitsus on osalenud vaidluse lahendamisel kohtuväliselt. Üks laps võib sattuda kas ainult ühte või ka mitmesse ritta. Ridade 02–13 summa kõikides veergudes võib, kuid ei pea võrduma reaga 01.

Tabelid 5 Lastekaitsetööd tegevad ametnikud kohalikus omavalitsuses (aasta lõpu seisuga)

Näidatakse lastekaitse tööd tegevate ametnike arv kohalikus omavalitsuses.

Rida 01 näidatakse nii osalise kui täisajaga lastekaitsetööd tegevate ametnike arv kohalikes omavalitsustes.

Rida 02 – näidatakse, kui palju lastekaitsetööd tegevaid ametnikke (reast 01) töötab sellel ametikohal täisajaga,

Rida 03 – osajaga lastekaitsetööd tegevate ametnike arv.

Rida 04 – näidatakse ainult sotsiaaltöö kõrgharidusega lastekaitsetööd tegevaid ametnikke. Siia alla kuuluvad erialad (nii bakalaureuse- kui ka magistritase): sotsiaaltöö, sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korraldus, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika, sotsiaalpedagoogika ja lastekaitse, sotsiaalpedagoogika (s.h rakenduskõrgharidus).

Rida 05 – näidatakse muu haridusega lastekaitse tööd tegevad ametnikud.

Rida 06 – näidatakse ettenähtud lastekaitsetöö ametikohtade arv kokku (vastavalt lastekaitsetöö ülesannete töömahule – täisaja puhul on ametikoha maht 1, osajaga lastekaitsetöö ülesannetega ametikoha puhul peaks hindama, milline koormus on ettenähtud lastekaitsetööks - 0,25; 0,5 vm).

Rida 07 – näidatakse ettenähtud ametikohtadest (reast 06) täidetud ametikohtade arv (vastavalt lastekaitsetöö ülesannete töömahule).

Rida 06 > = rida 07